

i, før vi begynder Udvalgsforhandlingerne om dette Spørgsmaal. Hvis de konservative Partiers Medlemmer maaske skulde indvende, at Waage er altfor radikal, vil jeg gerne henvise dem til at studere, hvad den i saa mange Henseender ultrakonservative Dr. Wieth-Knudsen skriver i sit store Værk, sin Doktordisputats: „Formerelse og Fremskridt“, hvor han netop sammentrænger interessante Udtalelser om, hvad han kalder „vort Aarhundredes Agrarrevolution“, i forholdsvis faa Udtalelser, som jeg med den højtærede Formands Tilsladelse skal oplæse af Hensyn til de konservative Medlemmer, som muligvis ikke er fortrolige med denne Tankegang. Efter at have skildret, hvor meget man kunde naa ved en virkelig Udstykningslovgivning, og hvor nødvendig denne er, skriver han: „Det er saaledes mange Fluere, som med eet Smæk rammes ved Gennemførelsen af, hvad vi kan kalde vort Aarhundredes Agrarrevolution. Vi har med Villie anvendt dette Ord (hvormed vi dog ikke forbinder krigerske Forestillinger), fordi de nødvendige Reforme ikke alene til en vis Grad betinger et Brud med Fortiden, men heller ikke kan tænkes gennemførte uden hele Folkets Forstaaelse og deraf følgende samdrægtige Villie overfor 1 000 Godsejere og Fideikommisbesiddere samt maaske 10 000 Herremænd og Storbønder. I og for sig er dette kun ca. 2 pCt. af det danske Folk. Men hele den politiske Forfatning er saadan, at det alligevel er tvivlsomt, om vore politiske Organisationsformer tillader de nødvendige Omvæltninger, skønt maaske vort Fædrelands Fremtid til Dels afhænger af disse. For hundrede Aar siden var Omstændighederne for saa vidt gunstigere, som de daværende Magthavere, da de endelig blev overbevist om Nødvendigheden af en radikal Indgriben, ved en Revolution fra oven, der begyndte med Forordningen af 17. April 1784, i utrolig kort Tid formaaede at skabe Betingelserne for den Udvidelse af Næringsmiddelproduktionen, der blev Grundlaget for den danske Befolknings Tredobling i det følgende Aarhundrede. En saadan Udvidelse er for Landets Størhed nu lige saa paatrængende nødvendig som den Gang. De Forholdsregler, der — med meget kort Varsel — skal træffes, er i Forhold til Nutidens Oplysning og demokratiske Tænkemaade ikke en Gang saa revolutionære som Datidens, vice versa. Alligevel skal det nok vise sig, at Husmandsforeningerne, der trods en vis Bonerthed har Æren af at være saa godt som ene om at føre den mest patriotiske af alle økono-

miske Reforme i deres Skjold, ikke vil kunne kæmpe sig frem til Sejer, før det er for sent, og før den danske Befolkning er halvt ødelagt af Underernæring og stagneret af den Frugtbarhedssvækkelse, som Storbessiddelsens forsvindende Mindretal paatvinger hele Befolkningens store Flertal. Saa meget er vort politiske Fremskridt værd, naar det gælder Fædrelandets Fremtid.“ Saaledes udtrykker en saa konservativ Mand sig om et saadant Samfundsspørgsmaal som en afgørende Jordreform. Men, som sagt, jeg skal i øvrigt ikke fordybe mig i disse teoretiske, filosofiske og socialøkonomiske Betragtninger, men blot gaa over til rent praktisk at begrunde, hvorfor vi er kommet til fra vor Side at lægge saa stor Vægt paa dette Ekspropriationstorslag, som vi har til Behandling her.

En Jordreform, der skal betyde noget, og som er det mindste, man for Tiden kan nøjes med, naar man ikke fører denne Politik paa 2 Aar, skal efter vor Opfattelse rumme tre Elementer, der er lige nødvendige. For det første gælder det om at skaffe Jord frem i Øjeblikket, tilstrækkelig Jord til overkommelige Priser; for det andet gælder det om, at denne Jord unddrages Jordspekulationen, medens Brugeren eller Ejeren, om man vil, tillige maa sikres det fulde Udbytte af sit Arbejdes Værdi. Og for det tredje gælder det om, at Statens Medvirken til Sagens Gennemførelse, de store Opkøb af Jord, ikke bevirker en yderligere Stigning af Jordpriserne, som netop i det arbejdende Landbrugs Interesse maa bringes til at synke, saaledes som det ærede 2det Medlem for 5te Kreds (Mads Jensen [Aale]) ogsaa udviklede i Gaar, og som vel for øvrigt alle udenfor Jordspekulanternes Kreds kan indse.

Det første af disse Formaal, at skaffe Jord til Veje i tilstrækkelig Mængde, tilsigter man at naa ad tre forskellige Veje: dels gennem det Forslag om Præstegaardsjord, som vi behandlede i Gaar, dels gennem Lovforslaget om Len og Stamhuse og endelig gennem nærværende Lovforslags Bestemmelser om, at det i § 6 omhandlede Nævn skal holde Øje med al den Jord, der er at faa til Købs i det aabne Marked til rimelige Priser, endvidere ved, at større Landejendomme, der sættes til Tvangsauktion, eventuelt skal erhverves til Udstykning, og endelig, da de to Bestemmelser, jeg har nævnt, ikke vil give noget større praktisk Resultat, ved Bestemmelsen om Adgang til at ekspropriere efter de Regler, som er givne i § 4 og § 5, forsaavidt angaar Byggepladser m. v. i Byerne. Disse